

М.В.СИЧЕВА, член Спілки художників України,
асистент кафедри дизайну, аспірантка
(Київський національний університет технологій та дизайну)

Дизайн-проекування м'якої іграшки-конструктора за умов виробництва

Основною метою створення гармонічної форми якогось виробу є упорядкування структурних (предметно-просторових) зв'язків цього виробу з погляду його функціонування у процесі взаємодії з ним людини. Методологія дизайн-проекування елементів предметного середовища, до яких належать також і іграшки, являє будь-який об'єкт формоутворення у вигляді подання його трьома структурами:

- ♦ Візуальною (стильовою)
- ♦ Антропометричною (антропоморфною, сумірною з людиною, яка з об'єктом взаємодіє)
- ♦ Матеріальною (розмірно-параметричною)

1. З погляду візуальних типів зв'язку виробу складаються як естетично осмислені цілісні об'єкти.

Як свідчить аналіз, м'які іграшки за умов виробництва формуються як уніфіковані й агрегатовані об'єкти. Тому стає актуальним розроблення принципів пошуку пластичного вирішення, які визначають **узгаальнений образ зразка-еталона** для параметричних розмірно-подібних рядів. Вирішення даного завдання надасть підґрунтя для побудови конструктивно-уніфікованих рядів елементів композиції. Далі – перенесення характерних структурних ознак морфології зразка-еталона на знов проєктовані вироби.

2. Зв'язки другого типу виявляються у певній **відповідності лунині морфології виробу**. Завдання установлення цих зв'язків у проєктуванні іграшок ускладнюється тим, що діти постійно видозмінюються у своїх розмірах, об'ємах, вазі. У дітей також трансформуються рухи і пози, що потребує особливого дослідження.

3. Тип зв'язків у матеріальній структурі виробу передбачає **узгодження просторово-розмірних характеристик елементів самого виробу**. Мірою цього узгодження є просторово-розмірна побудова тих елементів, які мають найбільше число конструктивних і функціональних ознак та несуть найбільше композиційне навантаження. Відомо, що композиційна узгодженість елементів будь-якого виробу надає йому певної цілісності. Однак у даний час не є ясною сама можливість практичного застосування, так званих універсальних засобів композиції, у практиці дизайн-проекування іграшок загалом, і м'яких зокрема.

Метою даної статті є пошук принципів застосування даних засобів у проєктуванні м'яких іграшок промислового виробництва. Для цього потрібно виділити й розглянути окремо структури:

- ✓ Візуальну
- ✓ Розмірно-параметричну

Візуальна структура визначає зовнішній вигляд виробу, його асортимент, і містить у собі такі композиційні поняття, як: пропорції, ритм, тектоничність, структурна єдність.

Розмірно-параметрична структура визначає ознаки виробів, які кількісно характеризують будь-які їхні властивості чи стани. Наслідком вивчення структурних зв'язків, що впливають на виробництво м'якої іграшки стало створення іграшки-конструктора, яка має свою систему розмірів та пропорцій.

Іграшку виготовлено з поролону, обтягнуто трикотажем. Вона має розбірну конструкцію. Візуальна структура цього виробу характеризується взаємозв'язком елементів форми виробу та підпорядкування форм, що її утворюють. При цьому головні й підпорядковані елементи, взаємно підсилюючи один одного, створюють загалом єдність.

Іграшка-конструктор імітує об'єкти живої природи. У даному випадку – це кіт або кішка. Виконано іграшку як мінімум у чотирьох кольорах на тлі родинних поєднань. Завдяки розбірній конструкції можна змінювати конструктивно-уніфіковані елементи виробу, внаслідок чого можна змінювати її асортимент, тобто це може бути будь-яка інша тварина, у якої можуть видозмінюватися голова, хвіст, лапи та вуха.

Додаткові елементи у вигляді абетки, флори й фауни, які за допомогою липучок кріплять до основних конструктивних елементів, поширюють можливість розвивати у дітей моторику рук, що безпосередньо зв'язано з мовою і мисленням дитини.

Для визначення параметрів цього виробу проведено дослідження, в процесі якого використані розмірні ознаки рук дитини, на підставі яких було побудовано іграшку.

Функціональне призначення іграшки-конструктора полягає в тому, що вона формує тонкі рухи пальців рук і впливає на роботоздатність кори головного мозку, що в подальшому позначається на підготовці руки дитини до писання.

ВИСНОВКИ

1. Створення іграшки-конструктора на підставі використання розмірних та параметричних показників зумовило зміну форми створення елементів та їх зв'язків, що забезпечило спрощення конструкції.

2. Для дизайнера важливо знати параметричний діапазон виготовлення продукції. На підґрунті проведення дослідження розмірних ознак рук дітей як основного інструменту в ігровій діяльності, було створено базову основу для формування конструктивно-уніфікованих рядів виробу з метою створення асортиментного ряду м'якої іграшки-конструктора.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Шевелев І.Ш. Принцип пропорції. – М.: Стройиздат, 1986. – с.99 –109.
2. Національний стандарт України. Класифікування іграшок. Настанови. – К.: Держспоживстандарт України, 2008. – с.15 – 17.
3. Сомов Ю.С. Художественное конструирование промышленных изделий. – М.: Машиностроение, 1967.
4. Яковлев М.І., Михайленко В.Є. Основи композиції. Геометричні аспекти художнього формотворення. – К.: Каравела, 2004.
5. Миклашевская Н.Н. Рост и развитие ребенка. – М.: МГУ, 1973.
6. Сперанский В.С. Основы анатомии детского возраста. – Саратовский медицинский институт, 1979.
7. Патент на промисловий зразок № 19530 Іграшка-конструктор. Державний реєстр патентів України на промислові зразки, 25 вересня 2009 р.
8. Патент на корисну модель № 48818 Іграшка-конструктор. Державний реєстр патентів України на корисні моделі 12.04.2010.

Одержано 22.04.2010